

Kastellegårdspromenaden

"Rotaryleden"

Skogsmiljö Kungälv

Observera att terrängen inte lämpar sig för barnvagnar etc

Slingan är utmärkt på trästolpar med följande symbol:

TECKENFÖRKLARING

Promenaden

Väg till sevärdhet

Rastplats

0 100 200 300 400 m

slingans längd: 4,5 km

sponsor:

KUNGÄLVS
ROTARYKLUBBAR

KUNGÄLVS
KOMMUN

Folkhälsorådet
Kungälv

Intressant längs promenaden

1 Rikt fågelliv

Kungälv kommun uppvisar en stor mångfald av fågelrika biotoper. Valbergsdammen är ett utmärkt exempel på en viktig fågelbiotop där flera fågelarter kan påträffas. Inte minst häckar smådoppingen här - en skygg art med mycket stora krav på sina levnadsmiljöer och ytterst känslig för konkurrens. En viktig orsak till att smådoppingen trivs i Valbergsdammen är avsaknaden av fisk, framförallt gädda. De har mycket svårt att konkurrera om föda i en rik fiskfauna. De trivs också i dammar med tät vegetation där de både bygger sitt bo och söker efter föda. Smådoppingen är rödlistad enligt artdatabanken.

2 Bandy på Valbergsdammen

Bandy fick fart i Kungälv med värmländska glasbruksarbetare som flyttade hit för att arbeta på Kungälv glasbruk när Liljedahls glasbruk lades ned strax före 1920. En av de tidigaste spelplatserna låg vid Valbergsdammen, en liten grund damm som snabbt frös till is om vintrarna. En del bekymmer med kraftig vassvegetation hade man, precis som med de korta dagarna som vintern bjuder. De första åren löste man detta med att låta fotogenlampor hänga vid målburarna för att få lite ljus, sedan utvecklade man en boll av en plåtburk som fylldes med småsten för att kunna höra vart bollen tog vägen när den försvann ut i mörkret. Efter några år kunde man dock dämna upp en ny plan med elljusanläggning strax söder om dammen. Vallarna som dämde upp denna plan går fortfarande att urskilja här.

1965 stod dagens konstisbana på Skarpe Nord färdig. *Källa: Kungälv - liv och kultur under 900 år: en vänbok*

3 Det gamla Kongahälla.

Det var på dessa marker som Kongahälla - ursprunget till Kungälv - låg för nästan tusen år sedan. Kongahälla var en för den tiden stor och betydelsefull stad som stod värd för såväl kungamöten som fredsuppgörelser. Genom pålitligt skriftligt källmaterial kan man säkerställa att staden fanns här på 1100-talet, men staden är troligen betydligt äldre än så - Kongahälla omnämns ofta i de isländska sagorna från så långt tillbaka som 900-talet.

År 1863 gjordes, nära ett gammalt torp där nuvarande gården "Varberg" ligger (se karta), det största fynd av gamla mynt som hittats i Bohuslän. Omkring 1400 mynt och ett spänne av silver hittades. Ett mynt var svenskt, de övriga tros vara norska. Förmodligen grävdes de ned på 1270-talet.

Källa: Kulturminnen i Kungälvbygden

4 Fornlämningar

Området kring Kastellegårdspromenaden inhyser flera fornlämningar. Vanligast, och det vi ser här, är stensättningar. Kännetecknande för en stensättning är att den har en flack profil och därför kan vara ganska svårupptäckt. Det var under brons- och järnåldern som man byggde den här sortens gravar. Den döde brändes på bål tillsammans med sina smycken och redskap. Askan samlades ihop i ett lerkärl eller i en hartsartad näverask som grävdes ned i marken. Över detta byggdes sedan stensättningen.

5 Utsikt över naturreservatet vid Nordre älv

För 10 000 år sedan då inlandsisen dragit sig tillbaka låg strandlinjen minst 20 m högre än idag, och det mesta vi ser härifrån var alltså hav. Men i takt med att havsnivån sjunker frambringas vad som idag är Nordre älv. Älven, som är en förgrening från Göta älv, tar emot vatten från Väneren, Klarälven och stora delar av östra Norge. I mynningsområdet, där älvens söta vatten möter havets salta, bildas så kallade estuariemiljöer. Det här området är en stor grund havsvik med ca 2-3 meters djup och en hög biologisk produktionsförmåga som leder till rikligt med föda för fåglar. Knipa, vigg, ejder och havsörn är exempel på fåglar som ofta rastar eller övervintrar i dessa miljöer.

6 Stormen Gudruns ödeläggelse

När man närmar sig vattentornet blir spåren av stormen Gudrun, som drog in över Sverige den 8 januari 2005, allt tydligare. Inte mycket återstår här av den granskog som tidigare präglade området. De stående trädstammar, s k högstubbar, som lämnats kvar vid röjningsarbetet, tjänar som utvecklingsmiljö för insekter och bidrar till ett rikare fågelliv.

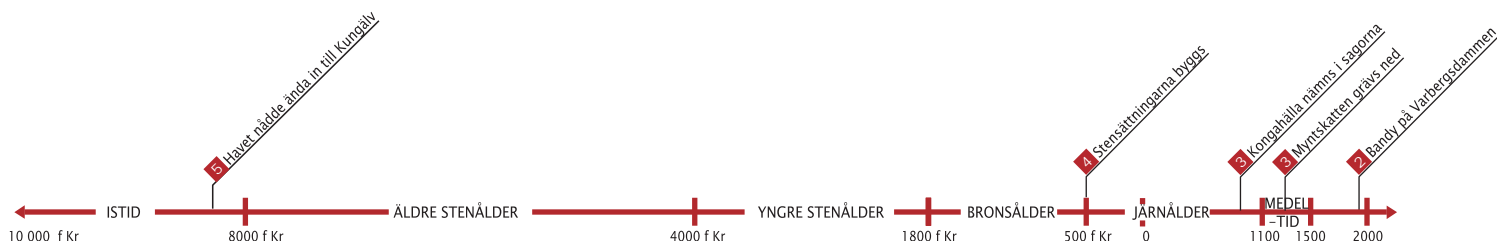
Även här finns ett par fornminnen. De syns mitt på stigen längre fram och består av stenar utlagda i cirklar i olika storlekar.

7 Vattentornet

Vattentornet i Ytterby byggdes 1972. Det rymmer ca 2000 kubikmeter vatten och förser områdena väster om motorvägen med färskvatten.

8 Gravfältet vid Grinden

Här i området ligger 28 konstaterade gravar men eftersom man inte gjort någon fullständig inventering så tror man att det kan finnas betydligt fler - kanske upp mot 100. De flesta av gravarna består av en cirkel med halvstora stenar, s.k. stensättningar. Dessa stenar har blivit övervuxna så de syns inte längre. Ibland har man lagt en jordfyllnad över stencirkeln och då kan man skymta graven som en rund förhöjning.

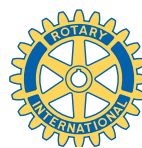

Kungahällagryta - en medeltida köttgryta

400-500 gram benfri nötbog
vatten
salt
2 gula lökar
500 gram persiljerötter
en skiva vitt bröd
½ dl röda vinbär
1 knippe persilja

Skär köttet i bitar och koka i saltat vatten tills det börjar bli mörkt. Tillsätt skivad lök, tärnade persiljerötter, bröd i bitar och vinbär. Koka ca 10 minuter. Tillsätt hackad persilja.

Recept: Barbro Östlund

Ett stort tack till Kungälv Rotaryklubb och Kungälv-Kongahälla Rotaryklubb för sponsring av projektet.

Rotary är en politiskt och religiöst obunden internationell organisation med mer än 1,2 miljoner män och kvinnor i 166 länder. Rotary har i mer än 100 år verkat för hög etik i yrkeslivet och internationell förståelse och bedriver såväl lokala som internationella hjälpprojekt. I Kungälv finns två klubbar, Kungälv RK och Kungälv-Kongahälla RK som står som huvudsponsorer för denna vandringsled - Rotaryleden. Vill du veta mer - gå in på Rotarys hemsidor www.rotary.se